

101766 - goedkeuring stage en patronaat

BESLISSING

van de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten inzake het administratief beroep van 29 september 2016 van

mr. X,

te Amersfoort,

(hierna: “appellante”)

gericht tegen de beslissing van 23 augustus 2016 van de raad van de orde in het arrondissement Den Haag (hierna: “raad”). Met deze beslissing weigert de raad goedkeuring te hechten aan het door mr. Y te voeren patronaat over appellante als stagiaire-ondernemer.

Verloop van de procedure

1. Met het daartoe bestemde formulier met bijlagen, getekend op 8 augustus 2016, verzoeken appellante en de beoogd patroon de raad goedkeuring van de stage en het patronaat.
2. Bij aan de raad gerichte brief van 16 augustus 2016 licht de beoogd patroon het goedkeuringsverzoek nader toe.
3. Bij beslissing van 23 augustus 2016 (hierna: “beslissing”) onthoudt de raad goedkeuring aan het verzoek.
4. Bij brief van 29 september 2016 stelt appellante bij de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten administratief beroep in tegen de beslissing.

5. Bij brief van 5 oktober 2016 informeert de algemene raad appellante en de raad over datum, plaats en tijdstip van hoorzitting.
6. Bij brief van 10 november 2016 ontvangt de algemene raad van de raad een verweerschrift.
7. Bij brief van 17 november 2016 stuurt appellante de algemene raad een verklaring van 16 november 2016 van mr. Z, stagiaire-ondernemer over wie de beoogd patroon van appellante reeds het patronaat voert.
9. Ter zitting verschijnen appellante en haar gemachtigde mr. Q, advocaat te Den Haag. Namens de raad verschijnen de portefeuillehouder opleiding en de adjunct-secretaris.

Standpunt van de raad

9.1 De raad heeft zijn goedkeuring onthouden aan het verzoek van appellante en de beoogd patroon op grond van artikel 3.6, eerste lid, aanhef en onderdeel e, van de Verordening op de advocatuur (hierna: “Voda”) en met inachtneming van de door de raad op 18 augustus 2016 vastgestelde Beleidsregels inzake verzoek tot goedkeuring stage en patroon in de zin van artikel 3.5 van de Voda in het geval van een stagiaire-ondernemer (hierna: “Beleidsregels”).

-

9.2 Samengevat voert de raad in zijn beslissing en verweerschrift van 10 november 2016 het volgende aan:

- Ingevolge artikel 3.6, eerste lid, van de Voda heeft de raad de bevoegdheid goedkeuring aan de stage en patroon te onthouden in de in deze bepaling genoemde situaties.
- Volgens de toelichting op deze bepaling is een patroon in beginsel ongeschikt als een van de in artikel 3.6, eerste lid, van de Voda genoemde situaties zich voordoet.
- In het belang van de stagiaire-ondernemer en ter bescherming van de cliënten van de stagiaire-ondernemer voert de raad een restrictief beleid inzake de goedkeuring van stage en patroon in de zin van artikel 3.5 van de Voda.

- Een beroep op het gelijkheidsbeginsel kan appellante niet baten, omdat de twee stagiaires-ondernemer – mrs. Q en Z – beiden bij aanvang van hun stage al ruime maatschappelijke ervaring hadden. De voorgestane begeleiding door de patroon van zowel mr. Z als appellante – jong, pas afgestudeerd en zonder relevante ervaring – leidt tot een intensievere begeleiding door de patroon dan in de situatie van mrs. Q en Z het geval was.
- Het feit dat mr. Q sinds kort in het bezit is van de stageverklaring en als zelfstandig ondernemer aan kantoor is verbonden en bereid is tot ondersteuning in de begeleiding van appellante en dat appellante in de kantoorcultuur past, doet niet af aan de beslissing van de raad.

-

Standpunt van appellante

10.1 Met haar administratief beroepschrift van 29 september 2016 voert appellante het volgende aan tegen de beslissing:

- Uit artikel 3.6, eerste lid, aanhef en onderdeel e, van de Voda volgt niet automatisch dat een patroon ongeschikt is om twee stagiaires-ondernemer tegelijkertijd te begeleiden;
- In de onderhavige situatie zijn er voldoende redenen om een uitzondering te maken op de toegepaste (hoofd)regel, dat in beginsel geen goedkeuring wordt verleend in het geval van in deze bepaling genoemde situaties.

10.2 Appellante onderschrijft de kritische beoordeling door de raad van de stage en het patronaat, maar concludeert dat de raad in de voorliggende kwestie onvoldoende de belangen van appellante heeft meegewogen. Voorts blijkt niet dat de raad in zijn beslissing het voorstel van de beoogd patroon heeft betrokken om zo nodig voorwaarden te verbinden aan de goedkeuring van de stage en de patroon.

-

De regelgeving

11.1 Ingevolge artikel 9b, zesde lid, van de Advocatenwet worden bij of krachtens verordening bedoeld in artikel 28 regels vastgesteld over de goedkeuring van de stage en patroon en over de beoordeling van de aanvraag tot die goedkeuring.

11.2 Ingevolge artikel 3:5 van de Voda is de raad belast met de goedkeuring van de stage en de beoogd patroon.

11.3 Artikel 3.6, eerste lid, van de Voda geeft een opsomming van de situaties waarin de raad de goedkeuring aan het patronaat kan onthouden.

11.4 Artikel 3.11 van de Voda ziet behalve op de adequate inrichting van de kantoororganisatie ook op de inschatting door de stagiaire-ondernemer van zijn deskundigheid om een zaak te behandelen.

11.5 Artikel 3.12 van de Voda ziet op liquiditeit en boekhouding van de stagiaire-ondernemer.

11.6 Met inachtneming van de Beleidsregels geeft de raad invulling aan artikel 3.6, eerste lid, aanhef en onderdeel e, van de Voda.

Beoordeling van het administratief beroep

Inleiding

12.1 In administratief beroep vindt toetsing *ex nunc* plaats. Dit betekent dat ook de per 1 september 2016 in werking getreden Beleidsregels worden betrokken in de afweging van de onderscheiden belangen.

12.2 Bij de beoordeling van het voorliggende administratief beroep gaat de algemene raad in op:

- (i) het doel en de systematiek van de regelgeving;
- (ii) het gelijkheidsbeginsel;
- (iii) loondienst of zelfstandig ondernemerschap;
- (iv) de criteria voor de stage van een stagiaire-ondernemer;
- (v) de aangevoerde bijzondere omstandigheden.

Doel en systematiek van de regelgeving (i)

13.1 Doel van de hiervoor aangehaalde regelgeving is behalve de bescherming van de rechtzoekende en de kwaliteit van de advocatuur, ook het borgen van de (kwetsbare) positie van de stagiaire-ondernemer. Rekening moet worden gehouden met het feit dat de begeleiding van stagiaires die nog maar kort werkzaam zijn de patroon zwaarder zal belasten dan die van de al langer beëdigde stagiaire (toelichting op artikel 3.6 van de Voda). Daarnaast moet de stagiaire-ondernemer in de gelegenheid worden gesteld ervaring op te doen op het terrein van de door hem in het kader van de beroepsopleiding advocaten gekozen major en minor.

13.2 Uit de formulering van artikel 3.6, eerste lid, van de Voda blijkt dat de raad een discretionaire bevoegdheid heeft waar het betreft het onthouden van de goedkeuring van de stage en de patroon. In casu betreft het de situatie, bedoeld in het eerste lid, onderdeel e (de beoogd patroon is al patroon van een stagiaire-ondernemer).

13.3 Bij de beoordeling van het goedkeuringsverzoek heeft de raad tevens de Beleidsregels betrokken. Ingevolge de Beleidsregels volgt de raad in het geval van een stagiaire-ondernemer een restrictief beleid ter zake van de goedkeuring van de stage en de patroon in de zin van artikel 3.5 van de Voda.

Het gelijkheidsbeginsel (ii)

14.1 Appellante voert aan dat de raad met zijn beslissing het gelijkheidsbeginsel heeft geschonden. Appellante begrijpt niet dat de raad de goedkeuring aan de stage en de patroon heeft onthouden, waar de raad in augustus 2015 in een vergelijkbare situatie blijkbaar geen reden had een dergelijke goedkeuring te onthouden. Ingevolge laatstbedoelde goedkeuring voerde de patroon gedurende een jaar over twee stagiaires-ondernemer het patronaat. Appellante ziet geen reden waarom die situatie niet zou kunnen worden voortgezet. Het enkele feit dat appellante jonger is dan de eerdergenoemde stagiaires-ondernemer en niet kan bogen op vergelijkbare maatschappelijke ervaring mag geen reden zijn om nu anders te beslissen, aldus appellante.

14.2 Met de raad constateert de algemene raad dat een beroep op schending van het gelijkheidsbeginsel niet kan slagen. Anders dan appellante beschikten de beide stagiaires-ondernemer over ruime maatschappelijke ervaring. Zoals blijkt uit diens aan de algemene raad gerichte brief van 16 november 2016 beschikt de huidige stagiaire-ondernemer mr. Z over twintig jaar juridische ervaring, hetgeen een andere begeleiding van een patroon vraagt dan in het geval van een net afgestudeerde jurist, zoals appellante.

Loondienst of zelfstandig ondernemerschap (iii)

15.1 Op de patroon van een stagiaire-ondernemer rust een zwaardere verplichting dan wanneer de patroon een stagiaire in loondienst begeleidt. Om die reden stelt de algemene raad in navolging van de raad de vraag waarom het kantoor niet opteert voor een dienstverband met appellante, opdat de financiële risico's niet op appellante worden afgewenteld.

15.2 Appellante zet uiteen dat het niet om financiële overwegingen is dat het kantoor geen loondienstverband wil aangaan, maar omdat dat niet in de kantoorfilosofie past. Appellante verklaart heel bewust voor dit kantoor te hebben gekozen en daarmee met het zelfstandig ondernemerschap.

De criteria voor de stage van een stagiaire-ondernemer (iv)

16. Voor de goedkeuring van de onderhavige stage wordt getoetst aan de criteria, genoemd in de artikelen 3.11 en 3.12 van de Voda.

17. Waar aanvankelijk de raad ervan uitging dat appellante niet, althans onvoldoende, zou kunnen worden begeleid op het gebied van haar major strafrecht, is ter zitting vastgesteld – ook door de raad – dat de beoogd patroon voldoende bekwaam is om appellante op dit rechtsgebied te begeleiden. Zo nodig kan appellante terugvallen op kantoorgenoot mr. Q. In zoverre is het aspect van de praktijk als bedoeld in artikel 3.11, sub b, van de Voda, geborgd.

18. Daarmee spitst de beoordeling van het administratief beroep zich toe op de begeleiding van appellante in het ondernemerschap. Appellante voert aan dat de raad er niet in is geslaagd om aannemelijk te maken dat de begeleiding in vergelijking tot een werkgeverssituatie zo'n zware wissel op de beoogd patroon trekt dat om die reden de goedkeuring aan de stage en het patronaat is onthouden. Bovendien wordt het kantoor al elf jaar bijgestaan door een coach die de financiële zaken behartigt. Naast de beoogd patroon kan appellante ook op deze coach een beroep doen waar het betreft de financiële aspecten van het zelfstandig ondernemerschap. Naar het inzicht van appellante moet het in de gegeven situatie mogelijk zijn tot een oplossing te komen, zo nodig door aan de goedkeuring nadere voorwaarden te verbinden ten aanzien van het ondernemerschap.

19. De raad licht ter zitting toe dat genoemde coach geen advocaat is. De raad heeft van doen met de beoogd patroon, die is verantwoordelijk voor de begeleiding in de volle breedte van de stage. Waar de beoogd patroon twee stagiaires-ondernemer begeleidt, is zijn taak in inhoudelijk opzicht ook twee keer zo zwaar. Dat laat zich naast zijn eigen praktijk niet combineren met het patronaat over appellante, die in alle opzichten aan de start staat van een nieuw begin. Daaraan doet niet af dat appellante een bevlogen jurist is en na een maand stage te hebben gelopen bij het kantoor zich geheel kan vinden in de kantoorfilosofie. De raad heeft hierin een zware verantwoordelijkheid waarbij het doel van de regelgeving, waaraan ook in de overwegingen van de Beleidsregels wordt gerefereerd, voorop staat.

20. De algemene raad gaat mee met de raad waar deze stelt een zware verantwoordelijkheid te hebben waar het betreft de positie van de stagiaire-ondernemer en anderzijds de kwaliteit van de advocatuur. De algemene raad stelt vast dat uit de bij de aanvraag van 8 augustus 2016 tot goedkeuring van de stage en de patroon gevoegde stukken blijkt dat appellante voldoet aan artikel 3.12, eerste lid, van de Voda, nader uitgewerkt in de artikelen 1 tot en met 5 van de Beleidsregels. Dat de raad de coach niet direct kan aanspreken, acht de algemene raad niet van doorslaggevende betekenis, omdat de patroon het aanspreekpunt is voor de raad. Hoe de patroon zijn begeleiding van de stagiaire organiseert, daaronder begrepen de financiële aspecten van de praktijk, behoort in beginsel tot de verantwoordelijkheid van de patroon.

Bijzondere omstandigheden (v)

21. De beoogd patroon geeft in zijn aan de raad gerichte brief van 16 augustus 2016 aan dat de ideologische doelstelling van het kantoor en zijn specifieke cliëntèle als bijzondere omstandigheden zijn aan te merken. Hetzelfde geldt voor het feit dat aan het kantoor uitsluitend zelfstandig ondernemers zijn verbonden, die elkaar waar nodig ook onderling kunnen bijstaan in de door hen in behandeling zijnde zaken met daarnaast de coach zoals hiervoor is aangegeven.

22. De algemene raad leidt uit de mondelinge toelichting van appellante af dat de taak van de coach beperkt is tot de boekhouding. Weliswaar dient de patroon erop toe te zien dat de stagiaire-ondernemer zich ook op dat gebied bekwaamt, maar daarnaast moet ook de stagiaire-ondernemer, net als de stagiaire in loondienst, worden begeleid in het plegen van acquisitie. Ter zake van de suggestie van appellante om voorwaarden te verbinden aan

de goedkeuring van de stage en het patronaat merkt de algemene raad op dat de regelgeving niet voorziet in die mogelijkheid.

Conclusie

23. Het hiervoor geschetste samenstel van feiten en omstandigheden leidt de algemene raad tot de constatering dat appellante welbewust heeft gekozen voor het kantoor en de daaraan gerelateerde financiële risico's voor haar en dat zij heeft voldaan aan de financiële vereisten, gesteld aan een stagiaire-ondernemer. Voorts is gebleken dat de vakinhoudelijke begeleiding van appellante binnen het kantoor is geborgd. Naar het oordeel van de algemene raad geldt dit ook voor de begeleiding waar die ziet op het ondernemerschap als zodanig. Weliswaar voert de beoogd patroon reeds het patronaat over een stagiaire-ondernemer, maar vast is komen te staan dat de laatste reeds twintig jaar juridische ervaring heeft. Evenals de raad neemt ook de algemene raad de begeleiding van deze ervaren jurist niet lichtvaardig op, maar naar het inzicht van de algemene raad is de raad er niet in geslaagd de algemene raad ervan te overtuigen dat de belasting van de beoogd patroon in de voorziene situatie zwaarder is dan in het geval van twee stagiaires in loondienst.

24. Voor zover de raad al twijfels zou hebben over de liquiditeit en de boekhouding van appellante als stagiaire-ondernemer biedt artikel 3.12, tweede lid, van de Voda de handvatten om appellante te verplichten tot strikte informatie en inzicht in haar onderneming.

25. Met deze mogelijkheden voor de raad en met inachtneming van de overgelegde stukken, mondeling toegelicht door appellante en de raad, en gelet op het bepaalde in artikel 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht concludeert de algemene raad dat de nadelige gevolgen van de beslissing voor appellante onevenredig zijn in verhouding tot de met de beslissing te dienen doelen. Als gevolg daarvan kan de beslissing niet in stand blijven.

Kostenvergoeding

26.1 Desgevraagd stelt de algemene raad vast dat appellante ingevolge artikel 7:28, tweede lid, van de Voda in aanmerking komt voor de vergoeding van de door haar gemaakte kosten voor rechtsbijstand.

26.2 Ingevolge artikel 1, onderdeel a en c, van het Besluit proceskosten bestuursrecht (hierna: “Bpb”) heeft appellante recht op vergoeding van de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand en van de gemaakte reis- en verblijfkosten van appellante.

26.3 Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van het Bpb juncto de bijlage bij het Bpb, onderdeel A4 komt voor vergoeding in aanmerking het opstellen van het administratief beroepsschrift van 29 september 2016 en het verschijnen ter zitting van 28 november 2016 van de gemachtigde van appellante. Aan elk van de handelingen wordt 1 punt (€ 496,-) toegekend. De kosten van door appellantes gemachtigde verleende rechtsbijstand worden vastgesteld conform de in onderdeel C1 van de bijlage opgenomen wegingsfactoren. In de onderhavige kwestie is de wegingsfactor 1. Het totaal komt daarmee op € 992,-.

26.4 Vergoeding van de reiskosten van appellante wordt ingevolge artikel 2, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van het Bpb vastgesteld overeenkomstig het Besluit tarieven in strafzaken 2003, gewijzigd bij Besluit van 28 augustus 2012, Stb. 2012, nr. 390 (een tarief waarvan de hoogte gelijk is aan de reiskosten per openbaar middel van vervoer, laagste klasse).

Beslissing

De algemene raad

- verklaart het administratief beroep gegrond;
- vernietigt de beslissing van 23 augustus 2016;
- hecht goedkeuring aan de stage van mr. J.G. X en aan het patronaat van mr. Y; en
- bepaalt dat de raad appellante is verschuldigd:
  - (i) het bedrag van € 992,- in verband met door appellante gemaakte advocaatkosten; en
  - (ii) de op aangeven van appellante gemaakte reiskosten openbaar vervoer, tweede klasse, voor het bijwonen van de hoorzitting op 28 november 2016 te Den Haag.

Aldus gedaan te Den Haag op 9 december 2016.

Overeenkomstig het namens de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten genomen

besluit,

Voor deze,

mr. B.J.M. de Leest

lid van de algemene raad

Tegen deze beslissing kunnen belanghebbenden binnen zes weken na bekendmaking van deze

beslissing beroep instellen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 8 van de Algemene wet

bestuursrecht.

Deze beslissing is verzonden op 12 december 2016.

Bijlage: verslag van de hoorzitting van 28 november 2016